N°. 194. 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

NIEUWS-BLAD,

Donderdag 16 Augustus.

Frankrijk.

Parijs, den 10den Augustus.

In de gewone briefwisseling leest men heden het volgende:

» Voor eenige dagen scheenen de diplomatische aangelegenheden van de zijde van Zwitserland zoo ingewikkeld, dat men reeds eene volkomene blokade, een soort van oorlog aan die zijde voorzag; men zeide zelfs, dat eenige generaals, onder anderen de generaals Bugeaud met de zending waren belast geworden, om de oostelijke vestingen van Frankrijk te inspecteren, ten einde dezelve op den voet van oorlog te brengen.

» Heden schijnen die oorlogzuchtige denkbeelden reeds voor drie vierde gedeelten vervlogen te zijn. Men begint te gelooven, dat de aanvankelijk door de nota van den heer *Molé* verwikkelde zaken, zich ten laatste zullen schikken, zonder dat het noodig zijn zal tot noodlottige uitersten te komen. Men heeft uit het verslag van de zwitsersche bondsvergadering gezien, dat de meeste leden den stap door Frankrijk gedaan, afkeurden; maar zich uitlieten als koesterden zij den wensch, dat aan de oogmerken van het fransch gouvernement konde voldaan worden, zonder de waardigheid van het zwitsersch volk te kort te doen. Brieven uit Bern ontvangen, drukken nader hunne gevoelens uit. Zij willen aan den eenen kant aan Frankrijks verlangen niet toegeven; maar aan den anderen kant *Lodewijk Bonaparte* overhalen, om vrijwillig Zwitserland te verlaten. Men voegt hier zelfs bij, dat de prins reeds aan den president van het voorzittend kanton Lucern geschreven en verklaard heeft, dat hij niet tot voorwendsel wilde strekken van een oorlog tusschen zijn vaderland dat hem zag geboren worden en zijn aangenomen vaderland; hij was besloten het kanton Thurgau te verlaten, onder beding echter, dat het zwitsersch gouvernement zijne verwijdering niet eischte, overeenkomstig de vorderingen van het kabinet der Tuilerien.

» Het fransch ministerie draagt reeds kennis van 's prinsen besluit. Men gelooft dat hij zich naar Italie de wijk zal nemen, waar de diplomatische nota's van den heer *Molé* hem voorzeker niet vervolgen zullen.

» Men verzekert ons, dat het fransch kabinet, alvorens de nota aan den heer *de Montebello* ter indiening aan het eedgenootschap te zenden, zich bij de duitsche gouvernementen, die Zwitserland omgeven, er van verzekerd heeft, dat de prins *Lodewijk* niet zou ontvangen worden, ingeval hij er zijn verblijf wilde vestigen. De kabinetten van Baden, Beijeren en Wurtemberg hebben den heer *Molé* te dien aanzien stellige verzekeringen gegeven.

» Over het geheel weet men nu, wat men van de nieuwe nota des heeren *Molé* te verwachten heeft. De eedgenootschappelijke vergadering heeft de nota aan het Thurgausch gouvernement gezonden, 't welk verklaren zal eene stellige wet niet te kunnen schenden, door een zwitsersch burger van het grondgebied te verdrijven; maar van den anderen kant zal het zwitsersch bestuur van den prins verwerven, dat hij zich vrijwillig verwijdert. Op die wijs zal het kabinet der Tuilerien zijne bedoeling verkregen hebben, en zal Zwitserland aan zijne nationale waardigheid niets hebben te kort gedaan.

» Onder het schrijven dezer regelen ontvangen wij den *Federal* uit Geneve van den 10den Augustus, vermeldende, dat prins *Lodewijk* bedacht is om Zwitserland uit de tegenwoordige moeijelijkheid te bevrijden, door afscheid te nemen van zijne Thurgausche medeburgers, die hem over dit besluit allezins erkentelijk moeten zijn.»

Het *Journal des Débats* behelst heden een berigt uit Lucern van dit giden, waarvan de slotsom met het bovenvermelde overeenkomt.

— Het bezoek dat de koning op het kasteel van den heer *Molé* heeft afgelegd doet nog veel van zich spreken. Sommigen, historische vergelijkingen uit den tijd van *Lodewijk XIV* makende, willen daarin een teeken zien, van de aanstaande aftreding der ministers; anderen, vooral de ministeriele bladen, geven hoog op van het blijk van achting en vertrouwen, dat de koning daarmede heeft aan zijn eersten minister betoond heeft.

— Terwijl de hertog *van Nemours* zich te Londen bevond, had hij de toezegging gedaan, om in het jagtsaizoen terug te komen en eene togt naar Schotland te doen. Op de hem daartoe thans gedane bepaalde uitnoodiging, heeft hij geantwoord, dat omstandigheden, onafhankelijk van zijn wil, hem zijn voornemen verhinderden te volvoeren.

— Op den spoorweg van St. Germain is gisteren avond een droevig ongeluk voorgevallen. Midden op den weg kwamen twee konvooijen, of stoomrijtuigen met hunne wagens, op elkander aan en botsden met zulk geweld tegen elkander, dat verscheidene rijtuigen geheel verbrijzeld werden. Omtrent 40 personen werden verwond, waaronder zeven zwaar gekwetst. Eene klagt is tegen het bestuur van den weg ingediend. Over het algemeen beklaagt zich het publiek over de administratie en de dienst op dezen weg.

— Een stoomrijtuig (waarschijnlijk een van de uitvinding des heeren *Dietz* van Brussel) heeft aanstaanden Zondag van de barrière de l'Etoile de reis naar Brussel in 12 uren afleggen. De afstand van Parijs naar Brussel bedraagt 60 posturen.

— De berigten van de Spaansche grenzen, te weten uit Bayonne van den 8sten Augustus, vermelden niets van de verdere bewegingen der beide partijen, in den omtrek van Estella. In een brief uit Santa-Cruz-de-Mudela, van 29 Julij, in den *Correo Nacional* voorkomende, wordt verhaald, dat de karlistische chef *Palillos* zich met 56 man een uur van daar vertoond hebbende, om levensmiddelen te eischen, er met geweerschoten ontvangen werd, waarop hij 14 ongelukkige boeren, die op het veld arbeidden, uit wraakzucht, had doen fusilleren. Dat zijn eigenlijk ook zulke bijdragen die strekken voor het tafereel van den bloedigen oorlog die het schiereiland teistert.

— Onlangs werd eene overdrevene opgave gedaan van de magt der karlisten; thans heeft men er eene van den constitutionelen kant, volgens welke het effectief van het leger der koningin zou bedragen 178,000 man, 683 generaals en hoofd-officieren, 7210 mindere officieren en 12,000 paarden.

— De handel in de fondsen was heden ter beurze geheel onbeduidend; men sprak er veel over het voorgevallen ongeluk op den spoorweg van St. Germain, en vreesde dat hetzelve eene aanzienlijke daling van de aandeelen zou te weeg brengen. — De koers der Spaansche *Ardoins* was flaauw. Men zeide dat het gouvernement door den telegraaf, de tijding van de aftreding van het Spaansche ministerie had ontvangen. De notering was heden (13 *Augustus*): 5 pCt. 111,70; 3 pCt. 80,95; Nap. v. 99,65; Sp. *Ardoins* 22¼; Rom. L. 101¾.

Duitschland.

Frankfort, den 12den Augustus.

Z. M. de keizer van Rusland wordt nu niet meer hier verwacht, vermits ook de hertog *van Nassau* naar Töplitz en Kissingen vertrokken is, en alzoo te Biberich geen bezoek van Z. M. en de keizerin meer schijnt te wachten. De keizer zal, naar men meldt, te Salzburg den keizer en de keizerin van Oostenrijk, op derzelver togt naar Milaan, aantreffen.

Nopens den Grootvorst-troonopvolger verneemt men, dat Z. Keiz. H. van Ems, alwaar hij den 6den is aangekomen, binnen onze muren zal terugkeeren, om van hier zijne reis naar de Zuid-Duitsche havens voort te zetten.

— Den 9den kwam de vierde stoomboot van de Dusseldorfsche maatschappij te Coblentz aan. Dezelve was des morgens ten 7 ure 40 minuten van Keulen afgevaren, had nog een oponthoud van omtrent een half uur gehad en arriveerde te Koblentz ten omtrent half vier ure op den middag. Een vijfde stoomboot zal insgelijks weldra in dienst worden gesteld.

— Men meldt uit Weenen, dat daar eerlang de afkondiging van een keizerlijk besluit verwacht werd, waarbij weder de opheffing eener divisie van de landweer-bataillons wordt bevolen, zoodat nu nog eene landweer-divisie van elk Duitsch regiment zal

dienst zou blijven. Bij een ander besluit was dezer dagen bepaald, dat het geheele Oostenrijksche leger van percussie-geweren zou voorzien worden. Tot dusverre hadden slechts enkele afdeelingen zoodanige geweren.

— De gezamenlijke bij het oostenrijksche hof geaccrediteerde diplomaten zouden in den loop der vorige week de reis over Tyrol naar Italie aannemen. De aartshertogin *Maria Louisa* begeeft zich eerst van Weenen naar hare staten en vervolgens naar Milaan tot bijwoning van de krooningsplegtigheden. Des keizers huldiging te Inspruck is op den 12den dezer bepaald.

— Uit Milaan schrijft men van den 5den Augustus: De krooningsplegtigheden zullen zoo prachtig en luisterrijk zijn, dat naar het oordeel van ooggetuigen die van koningin *Victoria* daarbij zullen achterstaan. Bij den optogt voor de krooning verschijnt Z. M. in een rijk krooningsgewaad waarvan de slippen door edelknapen gedragen worden, met de huiskroon op het hoofd en met de vier ordeketens en den grooten band der militaire orde omhangen, onder een verhemelte, dat door kamerheeren gedragen wordt. Van de hoofdpoort des Burgts tot aan den kerkdom is de geheele weg met een kleed belegd. In de kerk leest Z. M., na aflegging der huiskroon, den krooningseed, legt daarbij zijne hand op het open bijbelboek, hetwelk de aartsbisschop van Milaan, zittend, op de knieën houdt, en spreekt de woorden: » Zoo waar helpe mij God." De kamerheeren ontblooten nu Zr. Ms. schouderen en regterarm, waarop de aartsbisschop den regterduim in de heilige olie doopt, die hem door den opperceremoniemeester in eene gouden schaal wordt aangeboden, en zalft den keizer, in den vorm van een kruis, op de gezegde plaatsen. Op den bovensten trap van het altaar knielende, ontvangt de monarch de rijks-insignien. De Lombardijsch-Venetiaansche opperstalmeester trekt het keizerlijk zwaard en overhandigt het den kardinaal-aartsbisschop van Milaan, die nu daarmede, met eene toespraak, den keizer omgordt; vervolgens zet hij, met behulp van den kardinaal-patriarch van Venetie, den keizer de ijzeren kroon op het hoofd, die hun door den Lombardijsch-Venetiaanschen opperkamerheer was overgereikt. Op dit oogenblik luiden alle klokken van den Dom en der geheele stad; de troepen lossen een driewerf herhaald salvo, en het geschut dondert van het kasteel. De overreiking van den scepter door den patriarch van Venetie en van den rijksappel door den aartsbisschop van Milaan voleindigen de krooning. De keizer legt op een gouden schaal een offer, bestaande in een daartoe bijzonder geslagen zwaar gouden muntstuk. Nadat vervolgens in den loop van de hoogmis, de aartsdiaken het *confiteor* gezegd heeft, dient de aartsbisschop de H. Communie den Keizer toe, zelf die vooraf gebruikt hebbende. De dienst afgeloopen zijnde, ontvangt de keizer de gelukwenschen van de hooge geestelijkheid, der kroondignatarissen, enz.

— Van de Bosnische grenzen wordt geschreven, dat er in die streken weder een geest van ontevredenheid zigtbaar wordt; terwijl men van de Servische grenzen schrijft, dat in Nissa de pest was uitgebroken.

Nederlanden.

Breda, den 16den Augustus.

Naar men verzekert vertrekt Z. M. in het begin der volgende week naar het kamp bij Rijen, om er de troepen in oogenschouw te nemen.

— H. K. K. H. Mevrouw de Prinses *van Oranje* wordt den 19 of 20sten dezer uit Duitschland in de residentie terug verwacht.

— In de residentie is aangekomen, en in het *Heeren Logement* afgestapt, Z. Exc. de vice-admiraal *Gobius*.

— Z. M. heeft dezer dagen bekrachtigd de maatschappij tot verzekering tegen zeeschade, onder de benaming van *risico-societeit*, te Amsterdam opgerigt bij acte op den 19, 20 en 21 april ll., ten overstaan van den notaris *A. van Etten* en getuigen. Het fonds dezer maatschappij zal bestaan uit een kapitaal van 100,000 gulden, in 20 aandeelen van *f* 5,000 verdeeld. Tot kommissarissen zijn benoemd: de heeren *B. W. van Straten* en *G. van der Voort*, en tot directeur de heer *H. Salm*. Het maximum, waarvoor door de maatschappij op ieder schip zal kunnen worden geteekend, is bepaald op 12 pCt. van het kapitaal.

— Gisteren werd in de Nieuwe Luthersche kerk te Amsterdam de 54ste algemeene jaarlijksche vergadering der Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen*, onder voorzitterschap van den heer Mr. *B. Tideman* geopend. De voorzitter hield eene redevoering ten betooge, dat in de meer algemeene persoonlijke medewerking der leden van de Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen* een krachtvol middel ligt opgesloten ter volkomener bereiking van het edel doel harer instelling; waarbij hij deed opmerken, dat de medewerking der leden vooronderstelt wordt door den aard der Maatschappij zoo wel in hare inrigting als werkzaamheden, en ook gevorderd wordt evenzeer uit erkentelijkheid voor hetgeen zij deed, als uit besef van hetgeen haar nog te doen staat; met aanwijzing, dat eene zoodanige medewerking der leden ijver, menschenkennis en menschenliefde vereischt en in hun voorbeeld, in hunne gesprekken en handelingen blijken moet, terwijl zij hare belooning te wachten heeft in de goede vruchten daarvan te voorzien voor de maatschappij en in zelfvoldoening; maar vooral in de goedkeuring van God. — Uit de redevoering van den heer *Tideman* bleek onder anderen, dat het getal der leden van de maatschappij thans ongeveer 14,000 bedraagt en meer dan 80,000 kinderen op de door de maatschappij gevestigde 2000 scholen onderwijs ontvangen. Na de voordragt, welke op de aanwezenden blijkbaar indruk maakte, en die afgewisseld en besloten werd door de uitvoering van daartoe opzettelijk door den heer *W. H. Warnsinck* vervaardigde gezangen, muzijk van den heer *Willems*, ging de voorzitter over tot de uitdeeling der toegekende bekrooningen. De gouden medaille werd toegekend aan den wel ed. heer *J. W. L. van Oordt*, onder-constructeur van de marine te Rotterdam, voor zijn volks- en werktuigkundig leer- en leesboek, en bij de afwezendheid van den bekroonden aan den secretaris overgereikt, met uitnoodiging om denzelven aan den heer *van Oordt* te doen geworden, onder betuiging der hooge tevredenheid van de Maatschappij. Voorts werden medailles en getuigschriften aan twee ter vergadering tegenwoordig zijnde personen voor het bedrijven van edelmoedige daden uitgereikt. In den loop van het jaar had de Maatschappij, blijkens het verslag, 112 bedrijven van hulpvaardigheid en edele menschenliefde beloond.

— Te Amsterdam is gisteren gepasseerd de Wurtembergsche luitenant-generaal en gezant bij de hoven van Pruissen, Saxen en Hanover, graaf *von Bismark*.

— In de haven van Texel is op den 12 dezer binnen gekomen Zr. Ms. brik *de Snelheid*, kapitein-luitenant *Ferguson*, welke het fregat *Bellona* op deszels reis vergezeld had en laatstelijk met schade aan de Kaap de Goede Hoop was binnen geloopen. De geheele equipage bevond zich in den besten welstand.

— Niettegenstaande de mislukte pogingen, tot het boren van eene Artesiaansche put in het huis van militaire detentie te Leiden, onder oppertoezigt van den hoogleeraar *van Breda*, heeft Z. M. den minister van binnenlandsche zaken gemagtigd tot het doen eener tweede proef op het terrein tot het huis behoorende.

— Uit Arnhem schrijft men dat aldaar gisteren gewacht werd de geheele nieuwe ijzeren stoomboot, genaamd *de Admiraal van Kinsbergen*, die eerlang als zeeboot de dienst tusschen Amsterdam en Kampen zal aanvaarden.

— In de vorige week zijn uit de haringvloot aangekomen 15 schepen, als 13 te Vlaardingen, waaronder 1 van Zwartewaal, en 2 te Amsterdam, waaronder 1 van de Rijp, te zamen met 116 lasten haring, waarvan de prijs den 6den dezer is gesteld op *f* 28 en den 11den tot den 15den op *f* 26 de ton.

— Volgens een berigt uit Stockholm van den 3den dezer, was Z. M. de Koning den vorigen dag, voor het eerst sedert het hem overgekomen ongeluk, uitgereden.

Een te Brussel zich gevormd hebbend comité heeft besloten, om ter nagedachtenis van den overleden burgemeester *Rouppe*, een marmeren standbeeld op te rigten, dat op de aankomstplaats van den spoorweg te Brussel zou opgerigt worden.

— Uit Luik schrijft men van den 13den, dat de hertog *van Wellington* met een talrijk gevolg aldaar gewacht werd, om er de paarden-wedloopen bij te wonen.

— De twist tusschen de geestelijkheid en het bestuur der gemeente Tilf is bij gelegenheid der jongste schending van het kruis op het kerkhof op nieuw uitgebarsten. Eerstgemelde heeft van den kansel de gemeente beschuldigd, van met welgevallen de gezegde schending te hebben aangezien, waartegen de burgemeester vermeend heeft openbaar te moeten protesteren.

— Te Antwerpsche beurs van gisteren (14 *Augustus*) waren genoteerd: Belg. 101½; 3 pCt. 73¾; Sp. *Ardoin* 20¾; Nap. r. 93¾; Rom. L. 101⅝; Certif. te Antw. 100⅛; Bras. 81. — Wissel op Amst. ⅝ pCt. v. pap. en kort.; op Rott. ⅝ pCt. v. pap.

ALGEMEENE TOEPASSING VAN ALGEMEENE BEGINSELEN.

Men is niet altijd even gelukkig in de keuze der middelen, om ongehoorzamen aan de wet weder onder derzelver gebied terug te brengen; en ofschoon er veel moge geredetwist worden over mildere beginselen, over verlichting, over menschlievendheid en dergelijke, is het niet te min bewezen, dat al die algemeene beginselen, ofschoon zij de grondslagen van eiken staat behooren te zijn, voor geene algemeene toepassing vatbaar zijn, ja, zelfs, dat die toepassing de ondermijning dier grondslagen zelve zoude ten gevolge hebben. Wij hebben daarvan het treurig bewijs gehad in het jaar 1830; want mogen al die mildere beginselen in de grondwet van dezen staat waren opgenomen, zoo heeft nogtans de toepassing dier algemeene beginselen de uiteenscheuring van het schoone Rijk der Nederlanden ten gevolge gehad, en zijn de zuidelijke gewesten een prooi geworden van een troep intriganten, die, rekenende op de bekende zachtmoedigheid des konings, zich dekten achter het schild dier algemeene beginselen. Zoo had toenmaals vooral onze Regering het, nuges inalens, verkeerd gevonden aangenomen, om de opposanten te winnen door eerelinten, ambten, of andere bedieningen, of titels; hetgeen ten gevolge had [illegible] dat alles aannemende [illegible] vloed te krijgen, zonder [illegible] te zien; en terwijl de regering meende [illegible] voor zich gewonnen te hebben, maakten deze mannen den volke wijs, dat hunne verdiensten ondanks hunne tegenstreving toch op prijs gesteld werden. Het gezegde dat men met honig een dan met azijn lastige burgers wint, moge waar zijn, maar in de staatkunde houden wij dat begrip voor verderfelijk. Als men ziet op de personen, die 's konings vertrouwen of eerebewijzen hadden weten te erlangen, en hen nu gadeslaat, zoo als zij zich sedert 1830 openlijk getoond hebben, dan zal men moeten erkennen, dat dit begrip ook van invloed is geweest, op de geheele behandeling van het bespoedigd dempen van den Brusselschen opstand. Die leer van op het volk

niet te schieten is zeker fraai; doch als men onder den naam van het volk een zamenraapsel van staatkundige warhoofden, intriganten en het niets te verliezen hebbende, ieder ten dienste staande gepeupel, verstaan moet, dan wordt het jammerhartig. En toch rust dat begrip op de algemeene toepassing dier algemeene beginselen, waarop het staatsgebouw rust. Ontwikkeling van kracht tot behoud van het bestaande is daarentegen de weldadige te werkstelling van die beginselen, in bepaalde toepassing tot den staat; en wij twijfelen er zeer aan, of, hetgeen God verhoede! bij opstand, die algemeene beginselen nog ingang zouden vinden bij eenig bestuur; voor de rust en den vrede des menschdoms is zulks ook weinig scheelijk. Het krachtige bedwingen van de opstanden in Parijs in April en Junij; de werking van het kanon tegen de Lyonnezen, de handelingen van het vrijgevig Engelsch bestuur in Canada, en de maatregelen van den mildere beginselen belijdenden Lord *Durham*, mogen ten bewijze strekken, welke gezegende gevolgen dat krachtig dempen van oproeren gehad heeft. Wanneer het dan geen opgedischt verhaal is, dat *Lodewijk Philips* tegen den zweedschen afgezant *von Löwenhielm* zoude gezegd hebben: » Gij hebt ook uwe beurt van opstand gehad; de regeringloosheid is hedendaags eene Europesche kwaal geworden;" dan ligt daarin de goedkeuring opgesloten van het ernstige bedwingen der onlusten, die dezer dagen, behoorlijk georganiseerd, in de hoofdstad van Zweden zijn uitgebarsten; onlusten, over een vermetel toeëigenen van een regt van kennisneming van zaken, die niet tot 's volks bevoegdheid behoorde, ontstaan, hadden de volksleiders doen besluiten, om te genover de wettige magt en tegenover het regt, de willekeur van eigen beoordeeling, ondersteund van het gepeupel, te stellen. Wanneer *Lodewijk Philips* of *Karel Jan* hadden kunnen goedvinden, om in 1832 en 1838, de leer der toepassing van algemeene beginselen te huldigen, dan is het te betwijfelen, of beide nog wel op den troon zouden zitten. Want dat de vaderlijkste regering, de liefdevolste uitdeeling van gunsten, de kloekhartigste verdediging van nationale eer en welvaart, de belangstellendste bevordering van algemeene welvaart, en verhooging van den roem eener natie, dikwerf met de snoodste ondankbaarheid beloond worden, dit heeft koning *Willem* der Nederlanden, in eigen persoon, en in zijne waardigheid moeten ondervinden. Hij kon niet gelooven, dat een volk zoo bevoordeeld, hem zoo verraderlijk bejegenen kon; hij kon niet gelooven dat zij die hij met bijzondere onderscheiding of vertrouwen had vereerd, hem vijandiggezind waren en bleven. En toch zeiden zij openlijk in 1830, sedert vijftien jaren hebben wij uwen val gezworen. (*nous avons conspiré depuis quinze ans*). Hoe gruwend het ook were, wij moesten dit herinneren, opdat men zich overtuigen mogt van de noodzakelijkheid, om aan de algemeene beginselen bepaalde rigting en toepassing te geven; om te waarschuwen tegen dat verkeerde stelsel om kwalijkgezinden of altijddurende bedillers te willen winnen, in plaats van ze in bedwang en ontzag te houden; en aan te toonen, hoe alleen door krachtsontwikkeling, de geheele omkeering van Europa kan belet worden.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

[illegible] — De koninklijke Akademie van wetenschappen zou op den [illegible] verjaardag des konings, op den 3den dezer ingevallen, eene algemeene openbare zitting houden. — Te *Göttingen* heeft men eene nieuwe proef genomen, om de plaats, door den hoogleeraar Ewald in den leerstoel voor de oostersche talen aan de hoogeschool ledig gelaten, weder aan te vullen, en tot deszelfs vervanging den hoogleeraar Ruckert van *Erlangen* beroepen, maar ook deze heeft voor de benoeming bedankt. — Op den 6den dezer vierde het Rijnsche genootschap van natuurkundigen te *Meintz*, haar vierde jaarfeest. Behalve het verslag over den staat des genootschaps, dat in bloei toeneemt en reeds in het bezit is eener rijke verzameling uit het gebied der natuurkundige wetenschappen, werden eenige meer of min belangrijke verhandelingen gelezen, onder anderen: over de organische levenskracht, over het instinkt der insekten, de neiging tot reizen der trekvogels; over Göthe, als natuurkundige, enz.

Zwitserland. — Op den 2den dezer werd te *Zurich* het jaarlijksch Zwitsersch muzijkfeest gevierd. Beethoven's symphonie in *C*—mol en het oratorium Paulus van Mendelssohn Bartholdy werden op dit feest, op eene allezins voldoende wijs, uitgevoerd. Het volgende muzijkfeest werd in de stad *Basel* bepaald.

Italië. — Uit *Napels* wordt van het laatst der vorige maand gemeld, dat Z. M. de koning van *Napels*, behalve de reeds vroeger geschonkene fraaije gipsafgietsels van den danzenden bronzen *Faun* en van een zilveren vaas, welke beide voorwerpen in 1830 en 1835 in *Pompeji* opgegraven werden, en tot het Museum *Borbonico* behooren, sedert aan den hertog Bernhard van *Saken-Weimar*, tot een aandenken, vereerd heeft al de antieke voorwerpen welke bij de opgravingen in 'shertogs tegenwoordigheid op den 24sten Januarij en den 8sten Julij ll. in *Pompeji* gevonden werden. Onder deze voorwerpen onderscheiden zich inzonderheid: twee fraai versierde bronzen vazen en drie kleine bronzen standbeelden, waaronder een kleine zittende *Amor*, in de eene hand een druiventros, in de andere een papegaai houdende, welke stukken door de oudheid- en kunstkenners geacht worden van groote waarde te zijn; voorts andere stukken van brons, een stuk kleed van goud geweven stoffe, een stuk verkoold brood, een pot van gebakken aarde met nog bewaard gebleven nical, een flesch met zwarte inkt, enz. De medegedeelde gipsafgietsels zijn te merkwaardiger, omdat de koning van *Napels* tot nog toe aan geene regering de afgieting der oorspronkelijke stukken vergund heeft. — Een in het oogvallend voorbeeld, hoe het soms met archieven en bibliotheken gaat, die wantrouwend voor den daagelijkschen toegang gesloten zijn en zelden het daglicht mogen zien, heeft men onlangs te *Rome* gehad. Aan de familie Doria Pamfili behoort een collegie voor aankomende geestelijken, door Innocentius X gesticht, aan hetwelk rijke schatten van oorspronkelijke documenten uit den tijd van Clemens VII ten deel gevallen zijn en, die in een streng gesloten archief bewaard worden. Onlangs nu werd bij een worstverkooper een gedeelte der correspondentie van Clemens VII aan het legaatschap in *Spanje* gevonden. Bij onderzoek verklaarde de man, dat hij die stukken, met vele andere, van den kok uit het collegie Pamfili en van den koster der nabijgelegene kerk *St. Agnece* gekocht had. Niet weinig verschrikt, doet men onderzoek in het Museum, en vindt 28 planken waarvan de documenten verdwenen zijn. Op bijzonder bevel van den kardinaal Lambruschini, werd de hoogleeraar Sarti alsnu belast, om in alle winkels der stad onderzoek naar de verloren papieren te doen, maar van al het met groote moeite weder bijeengebragte konden slechts zeven planken gevuld worden, terwijl het overige verloren bleef.

Spanje. — Te *Sevilie* is onder bescherming van het bestuur, eene inschrijving geopend voor de oprigting van een monument ter nagedachtenis van den vermaarden spaanschen schilder Murillo. Het ontwerp daartoe werd in het voorleden jaar den gouverneur van het gewest aangeprezen door vier kunstlievende Franschen: de heer Taylor, die van wege Koning Lodewijk Philips met de aankoop van Spaansche schilderstukken belast was, den heer [illegible] de Rayneval en de kunstenaars Dauzats en P. Blanchard.

Frankrijk. — In de zitting der Akademie van opschriften en fraaije letteren van den 10den heeft de heer Daunou de lofrede op den heer Sylvestre de Sacy moeten uitspreken; terwijl de heer Flourens, in de zitting der Akademie van wetenschappen van den 15den, eene lofrede zal houden op den heer de Jussieu. — In de zitting der Akademie van Wetenschappen van den 6den dezer werd onder anderen door den heer Breschet het slot van het rapport der commissie over de ingekomene stukken tot mededinging naar de prijzen *Monthyon* uitgebragt. De commissie stelde voor, om een' grooten prijs uit te loven voor den besten arbeid, waarin aangetoond wordt; of dat de voorbehoedende kracht der vaccine slechts eene tijdelijke werking heeft, tot een zeker getal jaren bepaald, waarna eene nieuwe vaccinatie noodig wordt; of wel, dat de vaccine-kracht eene ontaarding ondergaat, die het noodzakelijk maakt, om tot de oorspronkelijke vaccine of koepokstof terug te keeren. Een der leden merkte aan, dat bij epidemiën van varioloïde, de personen die de kinderpokken gehad hadden, evenmin gespaard werden als die gevaccineerd waren, en dat de vaccine evenmin tegen de variole behoedde als deze tegen vernieuwde aantasting. Hetzelfde lid vermeende voorts, dat de vaccine in de noordelijke landstreken toenemend van haren invloed verloor, en de kinderziekte in die streken ook meerdere slagtoffers onder de gevaccineerden maakte, hetgeen hij daaraan toeschreef, dat in de zuidelijker gewesten de ingeënte pokstof zich meer ontwikkelde. — In de hoofdkerk te *Rouaan*, heeft men in het laatst der vorige maand, bij het doen van uitgravingen, die aldaar onder de leiding van den oudheidkundige Deville thans plaats hebben, in het koor, ter regter zijde van het hoofdaltaar, de urn of looden doos gevonden die het hart bevatte van Richard *Leeuwenhart*, aldaar voor 539 jaren begraven. Slechts eenige vezels en stukken linnen, waarin het hart besloten was, zijn alleen overgebleven. De tijd meent men echter, dat niet de eenige oorzaak der vernietiging is, dewijl, luidens zekere berigten, het hart van Richard in een gouden doos was besloten geweest, die tijdens de religie-oorlogen zou verdwenen zijn. Bij dezelfde naspeuringen heeft men nog een fraai, schoon eenigzins verminkt standbeeld van koning Richard gevonden, terwijl de heer Deville zich met nog meerdere ontdekkingen vleit. — Zeker fransch scheikundige heeft onlangs een lijk in een' oven doen uitdroogen. Het gewigt dat eerst 120 ponden bedroeg was door de uitdrooging tot 12 ponden verminderd geworden. Het onderscheid stond alzoo als van 1 tot 9 à 10. — Binnen kort zal te *Parijs* een werk verschijnen over den voormaligen en tegenwoordigen toestand der hoogescholen van *Groot-Brittannie* en *Ierland*, vervaardigd door de heeren F. Michel en Longueville Jones, waarvan de eerstgenoemde in de jaren 1833 tot 1835 door den toenmaligen minister Guizot naar *Oxford* en *Cambridge* werd gezonden, om er de bibliotheken te onderzoeken. De parijsche bladen weerspreken voorts het door eenige Londensche bladen vermelde, dat de heer Ph. Chasles, die tot de redactie van het *Journal des Débats* behoort, en in het gevolg van den maarschalk Soult onlangs naar *Londen* ging, met de vervaardiging van een verslag over de engelsche hoogescholen, van wege den minister voor het openbaar onderwijs, belast was geworden. De gezegde schrijver had daartoe wel aanzoek gedaan, doch de opdragt niet bekomen; maar ondanks deze weigering wilde hij nu nogtans eenige berigten over de gezegde hoogescholen den minister mededeelen, welke deze niet zou kunnen weigeren aan te nemen. — Van de groote topographische kaart van *Frankrijk*, die onder toezigt van den luitenant-generaal Pelet op het depot van oorlog te *Parijs* wordt vervaardigd, naar de opnemingen van de officieren van den algemeenen staf en door de beste graveurs op het koper gebragt, zijn thans reeds 48 bladen voltooid en openbaar verkrijgbaar gesteld; de gravure van 12 andere is ver gevorderd, terwijl die van 8 andere mede onderhanden is; de geodesische arbeid voor 27 kaarten is vergevorderd en de triangulatie voor een groot deel van het overige ten einde gebragt, zoodat dit kolossale werk, hetwelk met 259 kaarten zal voltooid zijn, reeds tot eene aanzienlijke hoogte gekomen is. Zooals door ons vroeger gemeld werd, is de administratie van het oorlogsbeheer, op het algemeen verlangen, vooral

uit de departementen, dat de gezegde kaarten afzonderlijk en door grootere goedkoopheid meer algemeen verkrijgbaar mogten zijn, op de gedachte gekomen, om de koperplaat-afdrukken, door eene nieuwe kunstbewerking, op den steen over te brengen en alzoo door de lithographie te vermenigvuldigen. Deze bewerking levert het voordeel op, dat gedeelten van kaarten, te zamen een departement uitmakende, tot een geheel kunnen zamengevoegd worden. Het verschil van den prijs is daarbenevens verbazend; immers elke koper-laat-afdruk, komt te *Parijs* op 7 franken, terwijl, onder anderen, de op steen gebragte kaart van den *Neder-Rijn*, uit zes bladen bestaande, niet meer dan 6 franken kost; een derde en zeer belangrijk voordeel van de nieuwe kunstbewerking is, dat door dezelve de oorspronkelijke koperplaat voor verslijten bewaard blijft, en dus, in plaats van drukvorm, matrijs geworden is. — Luidens de opgaven der parijsche dagbladen zijn gedurende de zes eerste maanden van dit jaar in *Frankrijk* van de pers gekomen een aantal van 3762 werken, zoo in het fransch als in de oude en vreemde talen geschreven.

Belgie. — De belgische archivarius Gachard, die dezer dagen navorschingen deed in de parijsche bibliotheek naar oorkonden betreffende de belgische geschiedenis, heeft aldaar, blijkens een brief aan den president van de commissie voor de geschiedenis, m. Gerlache, waarvan deze in de zitting van den 7den Julij ll. verslag deed, eene verzameling van 43 eigenhändige brieven van Rubens gevonden, geschreven in de jaren 1626 tot 1630, aan Pieter de Puy, een der geleerdste mannen onder de regering van Lodewijk XIII, vriend en mede-arbeider van den president de Thou en broeder van den bewaarder der parijsche bibliotheek Jacques du Puy. De gezegde brieven handelen over de openbare aangelegenheden en staatkundige gebeurtenissen, en zijn, met uitzondering van een enkelen, die in het fransch is, in het italiaansch geschreven. De heer Gachard gaf zich moeite, om deze brieven in het fransch getrouw te doen overbrengen.

Nederlanden. — Naar men verneemt, is de heer baron van Westreenen van Tiellandt gekozen tot lid der koninklijke maatschappij van oudheidkenners te Londen (April 1838); tot lid van het Bataviaasch genootschap van kunsten en wetenschappen te *Batavia* (29 Augustus 1837), en tot lid van de archeologische maatschappij, onlangs te *Athene* opgerigt (5 Julij 1838). — Z. M. heeft den heer Onder-Bibliothecaris der Koninklijke Bibliotheek gemagtigd, om door den druk voor het publiek verkrijgbaar te stellen het handschrift genaamd *den Dietschen Doctrinaal van* Jan de Clerc.

REGTSZAKEN.

Actie van de heeren NIJGH *en* FIEVEZ *tegen den Boekhandelaar.* VERVLOET.

(*Zie ons laatstvoorig Nommer.*)

De heer Mr. *M. J. van Gigh* zegt onder anderen, voor dupliek, dat zij, die tot de verdediging van den eisch zijn opgetreden, inderdaad hunne rollen niet onwaardig vervuld hebben. De een had zich niet met de behandeling der zaak ingelaten en zich eenvoudig tot eene, ook tegen hem gerigte diatribe bepaald. Dit vreemd verschijnsel bij de behandeling van regtszaken, heeft echter doen zien, hoe heilzaam en gepast de wetsbepalingen zijn, waarbij het voor den regter spreken, door bijzondere personen, die zich door hartstogten en driften laten wegslepen, grootelijks wordt beperkt. De ondervinding van den dag heeft geleerd, dat daardoor dikwijls uit het oog verloren wordt, de eerbied aan de regtbanken verschuldigd; alsmede de achting, welke mannen van opvoeding, bij het voorstaan van verschillende gevoelens, aan elkander verschuldigd zijn. Wat hem betreft, heeft hij uit eene bijna 25 jarige ondervinding genoegzaam geleerd, welken eerbied hij aan den raad verschuldigd is, en welke achting hij zijnen stand behoort toe te dragen, dan dat hij zich door zijne hartstogten zou laten wegslepen, of op onbescheiden aanvallen zou vermeenen te moeten antwoorden. Veeleer zal hij met gerustheid afwachten, hetgeen men, zoomals men bedreigd had, in een geschrift tegen hem zou oordeelen te moeten zeggen; terwijl hij gesterkt is door de overtuiging, dat geen uitzigt op voordeel hem in deze zaak heeft doen het woord voeren, maar dat hij, geheel belangloos, de verdediging op zich genomen heeft van eenen huisvader, die door onderscheiden omstandigheden en door allerlei [illegible] [illegible] wordt. Wat de zaak zelve betreft, blijft hij bij zijn gevoelen volharden, dat de regtbank zich incompetent behoort te verklaren en antwoordt hij op hetgeen, bij den termijn van repliek, door den heer *Sourij* is aangevoerd. Hij vermeent dat het hier geene contestatie tusschen kooplieden geldt over eene acte de commerce, maar dat de eisch is ingesteld ter zake van usurpatie van den titel, en wegens het door den heer *Vervloet* in den handel brengen van een tijdschrift, waartoe de heer *Fievez* alleen meent geregtigd te zijn. Dat zoo men al de voorgestelde handeling van den gedaagden als eene acte illicite kan en wilde beschouwen, dit dan voorzeker nooit zoude zijn eene acte de commerce, te minder daar bij art. 632 en 633 van het wetboek van koophandel met zorg omschreven en bepaald zijn die handelingen, welke de wetgever, als acte de commerce wilde hebben beschouwd, tot welke de handelingen van den gedaagde ten deze, met geene mogelijkheid, konden worden gebragt. Alleen dan wanneer het betrof bij voorbeeld eene vervolging, ter zake van het geven van rekening omtrent het tijdschrift zou dit als eene handelzaak kunnen worden aangemerkt. Is de usurpatie van den titel eene door eenen koopman verrigte ongeoorloofde daad, wel nu, dan heeft hij een quasi-delict begaan, maar dan heeft deze regtbank uit den aard geen regt om daarover uitspraak te doen. Indien een [illegible] exemplaren van een tijdschrift den eigenaar onttrokken had, zou de heer [illegible] geen regt geven, om denzelven voor de regtbank van koophandel te dagvaarden. Alleen de civile regter zou alsdan over de vergoeding van schade uitspraak kunnen doen. Juist uit de bijzondere bepalingen, welke men heeft bijgebragt, dat er wel quasi-delicten door het oordeel der regtbank van koophandel zijn onderworpen, blijkt zijns dunkens, dat in het algemeen alle quasi-delicten, ook den zelfs wanneer zij door eenen koopman gepleegd zijn, geenszins tot de competentie dezer regtbank behooren. Men heeft zich ook op de meening van den heer *van de Velde* beroepen. Voorzeker, zegt de gezegde pleiter, ook ik heb zijn gevoelen gedeeld, dat indien de heer *Fievez* een eisch tot schadevergoeding zou vermeenen te moeten instellen, zulks zou moeten wezen op grond van art. 1382 van het burgerlijk wetboek. Doch of de heer *van de Velde* nu gezegd heeft, dat dit voor de regtbank van koophandel zou moeten plaats hebben, en of deze alleen en bij uitsluiting geregtigd zou wezen om uitspraak te doen, dit herinnert de pleiter zich niet en gelooft hij evenmin. Het gezag van den spreker alleen, die het heeft aangevoerd, zal alzoo wel ongenoegzaam zijn, om dit punt uit te maken. Hoe het ook zij, de regtbank zal haar eigen gevoelen volgen en slechts naar haar eigene overtuiging uitspraak doen. Ten slotte blijft de verdediger, voor het geval dat de regtbank zich, tegen zijne overtuiging en verwachting, competent mogt verklaren, op eene officiele communicatie der overgelegd wordende stukken aandringen, omdat alle officieuse mededeelingen, bij de tegenwoordige verhouding der beide partijen tot elkander, onmogelijk te beschouwen is. Het is er verre af, dat hij die mededeeling zou vragen, om slechts tijd te winnen, zoo als men heeft voorgegeven; zoo lang toch de regtbank het punt der competentie niet heeft uitgemaakt, is het onnoodig de zaak ten principale te behandelen. Maar acht zij zich bevoegd, dan heeft men regt om niet onverhoord geoordeeld te worden, en dan verlangt hij communicatie der stukken, vooral omdat men van overgelegde brieven van boekhandelaren gesproken heeft, die het bewijs zouden moeten leveren, dat de gedaagde den boekhandel opzettelijk in dwaling heeft gebragt, en die dwaling zou hebben willen doen voortduren. Ten andere, zonder zich echter ten principale te willen uitlaten, kan hij, zonder dat hem dezelve medegedeeld zijn, ook niet de gegrondheid van den overgelegden staat van geledene schade beoordeelen. En wordt er over de zaak ten principale beslist, dan is dit volstrekt noodzakelijk. Mogt de regtbank zich derhalve competent verklaren, dan verlangt hij ten minste mededeeling van die stukken, opdat hij vóór de te vallen uitspraak, daarover zijn gevoelen zou kunnen mededeelen.

De uitspraak in deze zaak werd bepaald op Vrijdag den 24 Augustus.

Ter Amsterdamsche beurs van gisteren (14 *Augustus*) waren genoteerd: Ned. Werk. Sch. 2½ pCt. 54⅝ $\frac{11}{16}$ ⅝; dito 5 pCt. 101$\frac{1}{16}$; Kansb. 24⅞; Handelm. 165¼ 166⅛; O.-Indie 5 pCt. 99⅞; Rijn Spoorweg 107¾ ⅞; Ard. 85 £ 20$\frac{1}{16}$; Braz. 81⅛.

Te Breda, bij BROESE en COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers.